

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi-és kertészeti kultúrákban 2025.08.07.

A múlt héten változékony, az ilyenkor megszokotthoz képest hűvösebb, mérsékelt csapadékos időjárás volt jellemző az ország területén. Eső több helyen fordult elő, de kiterjedt, nagyobb területeken (a Tisza vonalától keletre és nyugatra) tovább fokozódott az aszály. A gyakori, intenzív légmozgás sem javított a helyzeten, mert a lehullott kis mennyiségű eső rövid idő alatt elpárolgott, felszáradt a földekről. A dunántúli és északi területek valamivel nedvesebb klímája miatt a szántóföldi és kertészeti kultúrák vonatkozásában nagyon vegyes növény egészségügyi helyzet tapasztalható. Míg e területeken a kórokozók lassú terjedése látható, addig az Alföldön a fő problémakör az aszály és a rovarkártevők fellépése mellett körvonalazódik.

Az elmúlt időszakra is jellemző volt az éjszakai hőmérsékletek nagyobb arányú csökkenése, így aztán több nap is lehetett mérni 12-14 °C-os minimumokat szemben a nappali 28-31 °C-os maximum hőmérsékletekkel. A nagy napi hőingadozás több órás levélnedvesség borítottságot és párás mikroklímát (>75 % relatív páratartalom) biztosított a kórokozók számára, melyek újra erőre kaptak és sokszor újabb tünetekkel hívták fel magukra a figyelmet!

SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK

A gabona tarlók hántása, ápolása továbbra is elsőrendű feladat, melyet az egyéb gyomnövények mellett a **parlagfű** fejlődése, növekedése is indokol. A még hántatlan tarlókon a parlagfű fejlődésének kedveztek a mérsékelt csapadékos körülmények, így a 90-110 cm magasságú növények virágzása mostanra mindenütt megkezdődött (1. fotó). A gyomnövény előfordulása, helyenként jelentős mértékű borítottsága a tábla szegélyek és ruderalis területek mellett egyelőre napraforgó, cukorrépa állományokban a legszembetűnőbb. Emellett a lucerna vetése-kelese körüli száraz időjárás miatt a gyengén fejlett, kiritkult állományokban is domináns lett sok esetben ez az allergén növény.

A repce tarlókon a repce árvakelés fejlődése kissé felgyorsult, de a foltszerűen fellépő elenyésző bolha kártételt leszámítva, károsítás továbbra sem jellemző.

1. fotó: Virágzó parlagfű

Az alföldi területeken az aszály következtében kiszáradt, károsodott **kukorica** állományok zúzása, felszámolása még mindig tart. A valamivel nedvesebb, vagy jobb vízháztartású talajokon megmaradt állományokban folytatódott a **takácsatkák** kártétele. Míg a takácsatkák szívogatása nyomán kifakuló leveleken a kártevő jelentős egyedszáma is fellelhető (tojás, imágó), addig a különböző **tripsz-fajoknak** mostanra már inkább csak a kártétele látható. A két kártevő faj, az okozott kártételével nagymértékben hozzájárul az asszimilációs felület csökkentéséhez.

Kisebb jelentőségű, de több táblán megfigyelhető a **négyfoltos fénybogár** jelenléte és kártétele a tejes érésű kukorica csöveken, a csuhélevelek alatt (2. fotó).

2. fotó: Négyfoltos fénybogár és kártétele tejes érésű kukoricán

A **kukoricabogár** népessége nem változott jelentősen, területtől függően 20-45 db imágó/csapda/hét fogással van jelen a kártevő. A tojásrakás a talajba folyamatos, melyhez az eső áztatta talajok optimálisak!

A **kukoricamolý** rajzása a fénycsapdák és táplálék attraktáns csapdák fogásai alapján kissé erősödött, de így is alacsony szintű, 2-4 db imágó/csapda/hét egyedszámmal. Szintén erősödő a **gyapottok bagolylepke** rajzása is (4-8 db imágó/csapda/3 nap), de mellette a lárvák kártétele is fokozódó mind a kukorica, mind a napraforgó táblákon! A rágott, sérült kukorica csöveken másodlagosan pl. fuzárium, alternária fajok szaporodhatnak fel, melyek mikotoxin termelésükkel szennyezhetik a termést.

Napraforgóban az ország csapadékosabb részein folytatódott a betegségek terjedése. Az **alternáriás-és szeptóriás betegség** levéltünetei tovább növekedtek és kismértékű erősödés látható a **diaporte** esetében is. Szerencsés azonban, hogy a szárazak nagyrészt egészségesek, azokon sem alternária, sem diaporte tünetek nem láthatóak jelenleg. A **szklerotíniás betegség** terjedéséhez kedvező körülmények alakultak ki egyes területeken. A táblák előéletétől függően a különböző szintű fertőzöttség, szórványosan ugyan, de tovább terjedt. Az elsődleges töfertőzéseket követően már láthatóvá váltak a szekunder fertőzések tünetei is, melyek a tányérokat is érintik (3. fotó)! Amennyiben marad a párás, időnként esős időjárás, a tányérfertőzés gyakorisága növekedhet.

3. fotó: Szklerotíniás rothadás napraforgó tányéron a képződő szkleróciummal

KERTÉSZETI KULTÚRÁK

Almatermésűekben a kártevők kitartó jelenléte mellett a kórokozók lassú terjedése indult el. A meleg, párás de inkább csapadékmentes körülményeket kedvelő **lisztharmat** terjedése megállt, ezzel szemben a **varasodás** újabb levéltünetei váltak láthatóvá (4. fotó). A kezdeti tüneteken a konídiumok megjelenésének valószínűsége csökken (optimális 16-20 °C hőmérséklet), mivel a következő napokra intenzív felmelegedést jósolnak a szakemberek. Az idősödő növényrészek fertőződésére az idő előrehaladtával arányosan kisebb az esély. A gyümölcs esetében legfőképp a viaszréteg kialakulása szab gátat, míg a korosabb levelek fertőződéséhez tartósan magas páratartalom (~90 %) és hosszú ideig tartó levélnedvesség szükséges. A hőmérséklet emelkedésével és a csapadékmentes napokkal csökken a betegség fertőzési nyomása.

4. fotó: Varasodás korábbi és új tünetei az alma levelén

Az érő vagy éppen érőfélben lévő gyümölcsökön, különösen a sebzéseken, sérüléseken alakulhat ki jelentős mértékű, visszafordíthatatlan **monília gyümölcsrothadás**. A betegség elleni megelőző védelem javasolt, amely egyben az egyéb tárolási betegségek (pl. alternária, glöosporium, botrítisz stb.) ellen is védelmet nyújthat.

Az **almamoly** rajzása továbbra is folyamatos, bár az utóbbi napokban az egyedszám a legtöbb ültetvényben mérséklődött. Az **almalevél aknázómoly** rajzása is tart, de egy hét alatt szinte felére csökkent az egyedszám (200-230 db imágó/csapda/hét).

Az **almalevél-törpemoly** és az **almalevél-sátorosmoly** előfordulása gyakran helyi szintű, a populáció nagysága itt is visszaesést mutat.

Az alföldi gyümölcsösökben a **piros-gyümölcsfa takácsatka** felszaporodása és kártétele folytatódott. A kártevő ellenőrzése mindenütt célszerű, mivel a téli tojások lerakása előtt még hatékonyan gyéríthető a népesség.

A **kajszi,- őszibarack, szilva** érése, betakarítása folyamatos, de több gyümölcsös kertben a vége felé tartanak a munkákkal. A **monília gyümölcsrothadás** e gyümölcsfajokat is fokozottan érinti, különösen ha jelentős mértékű rovarkártétel alakult ki az ültetvényben. Erre idén nagy esély van, hiszen kajszi-és őszibarackban a **keleti gyümölcsmoly**, szilvában a **szilvamoly** rajzása még mindig intenzív és egy-egy ültetvényben tömeges, a lárvák növekvő kártétele mellett. A fertőzött gyümölcsök hullása nagymértékű, de a fán maradt termések monília rothadásának az esélye is fokozódó.

A betakarítás utáni állapotú ültetvények szemléje szintén időszerű, mert a cseresznye, meggy, illetve a szilva fák a **sztigminás levéllyukacsosodás** (5. fotó) valamint meggyen a **blumeriellás levélfoltosság** újabb tünetei jelentek meg. A kórokozók általi és élettani eredetű levélsárgulás és hullás erőteljessé vált, különösen házi kertben, mely hosszú távon a fák gyengülését eredményezheti.

5. fotó: Fokozódó sztigminás levéllyukacsosodás tünetek szilva levelén

Dióban a nyugati dióburok-fúrólégy egyedszáma a napokban többszörösére emelkedett az eddigiekhez képest! Egy-egy fertőzöttebb területen a 24 óra alatt fogott legyek száma 30-40 db között alakult, a kártételi veszély magas! A legyek érési táplálkozása, párosodása, tojásrakása folyamatos, ezért az intenzív védelem javasolt ellenük! A készítmény választásnál legyünk figyelemmel a fajta érési ideje mellett az élelmezés egészségügyi várakozási idők betartására!

SZŐLŐ

Szőlőben a párás, mérsékelt esős körülmények újabb **peronoszpóra** „olajfoltokat” eredményeztek a szőlő fiatal hajtásain, levelein. A kórokozó spóra képződése folyamatos, tehát a fertőzési nyomás az időjárás függvényében változhat. A fertőzésre már csak a fiatal növényrészek fogékonyak, azaz a bogyók már nem, mivel az idő múlásával felületükön csökken a gázcserenyílások száma, melyen keresztül a fertőzés bekövetkezhet.

A **lisztharmat** fertőzése, felszaporodása idén a fürtökön volt gyakori, a leveleken minimális tünetmegjelenés mellett. Az utóbbi napokban azonban a lombozaton (érzékeny fajtán) is lassú, egyelőre mérsékelt terjedésbe kezdett a kórokozó, így azt az utolsó permetezések előtt célszerű ellenőrizni (fajtától függően).

A **botritisz** fertőzésveszélye az érés folyamán, a vékonyodó bőrszövet és az emelkedő cukor tartalom miatt növekvő, de időjárási szempontból az előrejelzett száraz, meleg körülmények várhatóan nem lesznek alkalmasak a fertőzéshez a következő napokban. A **tarka szőlőmoly** egyedszáma és kártétele is alacsony szintű ebben az évben így ez a kedvező körülmény a botritisz fertőzésveszélyét is csökkenti. A korai fajták zsendülésével, érésével a **madarak** kártétele fokozódik, ezért ahol lehetőség van rá, a tőkéket madárhálóval célszerű védeni.

Az **amerikai szőlőkabóca** imágóinak rajzása folyamatos, egyes területeken tömeges! A kabócák egyedszámát, jelenlétét sárga ragacslos csapdázással követhetjük nyomon. Amennyiben a csapda jelzi a vektor jelenlétét, a rovarölőszeres beavatkozás indokoltá válik ellene! Az amerikai szőlőkabóca által terjesztett **szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazmás betegség** újabb és újabb tünetei jelentek meg az ültetvényekben, a fertőzöttség több szőlőtermesztő körzetben sajnálatos módon drasztikusan megemelkedett (6. fotó). A betegség elleni hatékony védekezés jelenleg az amerikai szőlőkabóca elleni rovarölőszeres kezeléssel és a tünetes növények azonnali eltávolításával valósítható meg!

6. fotó: Fitoplazma tünetek fehérszőlő fajtán

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.